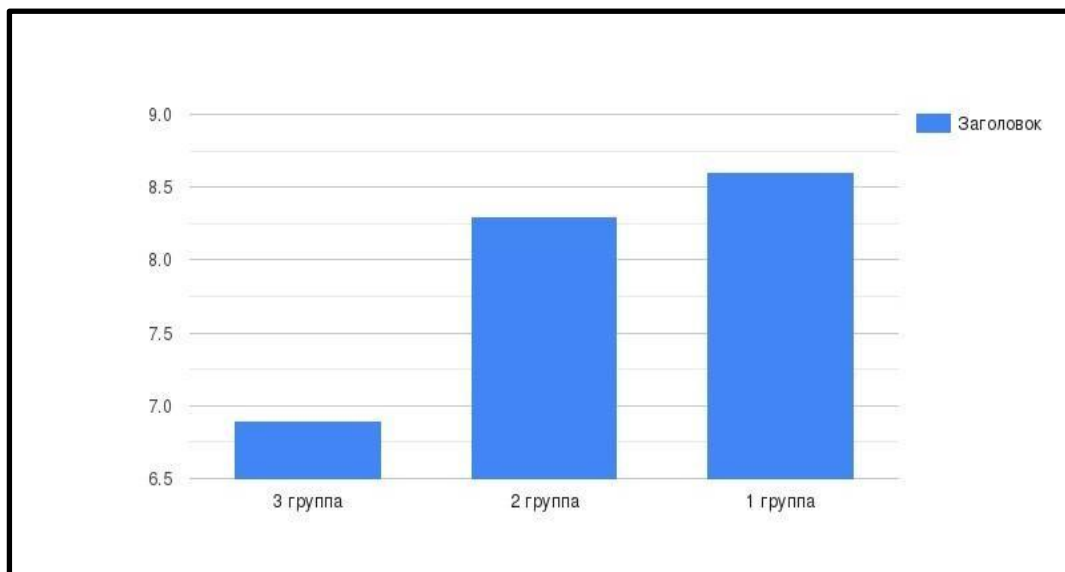

Графічне зображення результатів:

Отже, ми можемо спостерігати тенденцію зростання показників комунікаційного потенціалу від участі у міжнародних громадських організаціях. Також, можемо припустити, що тенденції зростання сповільнюються, після знаходження в організаціях більше року.

*Ковальова К.О.
викладач-методист, спеціаліст вищої категорії Гура І.В.
Харківський фаховий коледж харчової промисловості
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

ЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ФАХОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

У сучасних умовах розвитку суспільства, в період оновлення всіх аспектів його життєдіяльності, коли професійна освіта зорієнтована на всебічний і гармонійний розвиток особистості, посилення зв'язку змісту навчання з обраною професією, особливого значення для формування мовної й мовленнєвої компетентностей здобувачів освіти набуває вдосконалення змісту освіти, зокрема курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» для студентів технічних спеціальностей. Уміння спілкуватися в різних ситуаціях із дотриманням установлених норм є однією з найголовніших соціальних вимог, що висувуються до сучасної молоді. Ефективність мовленнєвого спілкування залежить від багатьох чинників, зокрема від вікових, індивідуальних особливостей особистості, яка володіє комунікативною компетенцією. Одним із завдань професійної освіти на сучасному етапі є підготовка здобувачів освіти – майбутніх фахівців – до ефективного мовленнєвого спілкування, до розуміння

мовлення інших, здатності до власної мовленнєвої творчості. Тому у них повинні вироблятися не тільки професійні якості, а й лінгвістична підготовка, що передбачає вільне володіння українським фаховим мовленням.

Під час навчання в коледжі на лекційних і практичних заняттях з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням» у молоді формуються засади фахового лексичного запасу. Прийшовши на навчання до закладів фахової передвищої освіти, студенти – колишні випускники шкіл – мають знання загальних мовних норм: акцентологічних, орфоепічних, орфографічних, синтаксичних, стилістичних тощо. Та, вивчаючи спеціальні дисципліни, вони ознайомлюються з особливостями обраної професії, її мовним забезпеченням, а цьому сприяє читання фахової літератури, наукових статей, написання рефератів, підготовка до лабораторних, практичних, семінарських занять. Навчаючись за обраним фахом, студенти мають справу з різноманітними науковими текстами, насиченими термінологічною лексикою, яка не тільки сприяє ґрунтовному засвоєнню спеціальних дисциплін, а й підвищує ефективність спілкування в майбутній професійній діяльності. Тому підвищення рівня професійної мовленнєвої компетентності базується на знанні терміносистеми, а точніше термінолексики свого фаху. Термінолексика – «каркасний словник» мови будь-якої спеціальності. Знання фахової термінології – умова високої професійності фахівців різних профілів. Будь-яка терміносистема є мобільною з погляду реагування на ті чи ті політичні, соціальні, економічні зміни в суспільстві. Сучасна українська термінологія становить чутливу, динамічну, розгалужену терміносистему, яка перебуває під впливом як загальних у мові тенденцій, так і має специфічні особливості. Сьогодні на чільному місці є впорядкування й унормування всіх наявних терміносистем, зокрема системи термінів на позначення різноманітних професій, предметів, явищ, процесів сучасного виробництва тощо.

У працях Н. Костриці, Н. Тоцької, В. Михайлюк та інших подаються прийоми засвоєння студентами термінології, окремі види робіт з професійної термінолексики, але загальної системи роботи з наукової термінології, яку можна застосовувати для навчання, не розроблено. Це створює певні труднощі в опануванні професійної лексики та формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців. Тому курс «Українська мова за професійним спрямуванням» покликаний урахувати особливості викладання української мови в технічних закладах освіти й вимагає професійно зорієнтованої комунікації, спрямованої на фахівця певної професії. Для того щоб вільно володіти усною та писемною формами професійного спілкування, студенти технічних закладів освіти повинні мати великий лексичний запас фахової термінології, оскільки терміни активно використовуються у сфері професійно-виробничої діяльності. Знання фахової термінології полегшує процес засвоєння знань зі спеціальних дисциплін, розширює професійний словниковий запас у майбутній фаховій діяльності. Ефективність засвоєння термінів та їх активне використання в українському фаховому мовленні багато в чому залежить від уміло дібраних вправ, практичних завдань, творчих вправ, спрямованих на переклад, вдумливе засвоєння фахової термінології, але, передусім, на вміння застосовувати її у професійних ситуаціях, у контактах з представниками свого фаху.

Ефективними, на мій погляд, є такі вправи:

- усно подайте тлумачення фахових термінів;
- доберіть терміни до запропонованих визначень;
- складіть термінологічний словник до тексту з фахового підручника або наукової статті;
- за допомогою словника доберіть до термінів синоніми, складіть з них пари та введіть у речення;
- наведіть приклади фахових термінів, визначте способи їх творення;
- від запропонованих термінів за допомогою різних словотворчих засобів (суфіксів, префіксів тощо) утворіть інші терміни, перевіривши їх наявність за термінологічним словником (довідником);
- складіть діалог на тему виробничої тематики, використовуючи в ньому фахову термінологію;
- складіть усне повідомлення на тему: «Моя майбутня професія», використовуючи професійну термінологію;
- у запропонованих текстах виправте терміни, вжиті в невластивому для них значенні;
- перекладіть запропоновані тексти зі спеціальності українською мовою, зверніть увагу на особливості перекладу стійких термінологічних сполук, які не мають дослівних українських відповідників російським варіантам.

Виконання таких видів робіт допоможе студентам уникнути калькування під час перекладу текстів фахового спрямування, зорієнтує щодо вживання нормативних форм термінів, фахових стійких терміносполучень, допоможе уміло й доречно використовувати найбільш уживані в певній сфері виробництва фахові терміни в певних робочих ситуаціях як цілісну комунікативну систему, а не як сукупність окремо взятих лексем, фразеологічних терміносполучень.

Отже, вивчення української фахової термінології як системи слугує основою для опанування майбутньої професії. Поєднання комунікативного підходу та професійного контексту – це запорука успішного засвоєння й подальшого активного використання базової наукової та професійної термінології. Створення методичних посібників з української мови за професійним спрямуванням, наповнених текстами, що несуть базові знання з обраного фаху та містять часто вживану термінологію зі спеціальності, створення перекладних словників фахових термінів, правильно дібрані вправи і завдання, спрямовані не тільки на переклад термінів, але й на активізацію вмінь говорити, слухати, активне використання термінів в усному та писемному українському фаховому мовленні, у різних навчальних ситуаціях допоможе зацікавити студентів їх майбутньою професією, прищепити любов до української мови та виховати національно свідомих, мовленнево компетентних фахівців, які зможуть досягти особистісного й професійного рівня, визнання й реалізуватися в обраній професії.